

Nr 13

Utlåtande i anledning av motioner om beredande av tillfälle för de kyrkliga myndigheterna att yttra sig över planförslag enligt byggnadslagstiftningen.

Tredje lagutskottet har behandlat två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr 466 i första kammaren av herr *Sveningsson* och nr 569 i andra kammaren av herr *Magnusson* i Borås.

I motionerna, vilka är likalydande, anföres, att vid uppgörande av planer enligt byggnadslagstiftningen kyrkliga intressen icke sällan eftersättes och att härigenom förelupit misstag, vilka visat sig föranleda både arbete och kostnader. Motionärerna framhåller som angeläget att vid planläggning mark reserveras för kyrkobyggen och församlingshem och anser, att de kyrkliga myndigheterna regelmässigt bör beredas tillfälle att yttra sig över upprättade planförslag.

Motionärerna hemställer, »att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att Kungl. Maj:t måtte anmoda byggnadsstyrelsen att vid utarbetande av anvisningar rörande byggnadsstadgans tillämpning tillse att de kyrkliga myndigheterna ges tillfälle att taga del av uppgjorda planförslag».

I syfte att vid planläggning redan på ett förberedande stadium bereda enskilda sakägare och andra intressenter tillfälle att framlägga sina synpunkter och att kontinuerligt följa förfarandet har i *byggnadsstadgan den 30 december 1959*, som med vissa undantag skall träda i kraft den 1 juli 1960, i 14 § stadgats, att den som upprättar förslag till plan därvid skall samråda förutom med kommunens organ och länsarkitekten med »övriga myndigheter, sammanslutningar och enskilda personer, som kunna hava ett väsentligt intresse av frågan». För att möjliggöra kontroll över att denna bestämmelse iakttages har i 16 § samma stadga intagits en föreskrift om skyldighet att vid planförslaget foga redogörelse för vad som i sådant hänseende åtgjorts.

I propositionen (1959:168) uttalade *föredragande departementschefen* i anslutning till förstnämnda bestämmelse bl. a., att det för att få fram en god plan är nödvändigt att planförfattaren på ett så tidigt stadium som möjligt gör sig underrättad om de synpunkter på frågan, som företrädes av intressenterna, men att man icke får bortse från den motsatta synpunkten,

nämligen att det med hänsyn till allmänna intressen ibland är befogat att omgärda planläggningen med en viss sekretess. En lämplig kompromiss mellan de stridiga synpunkterna ansåg departementschefen vara den, som utredningen förordat, nämligen att förfarandet vid planernas utarbetande icke reglerades genom några mera detaljerade bestämmelser men att det dock uttryckligen föreskrevs, att planförfattaren skall bedriva samråd med de myndigheter, sammanslutningar och enskilda personer, som kan ha ett väsentligt intresse av frågan, samt att det ålägges vederbörande att för fastställelsemyndigheten redovisa det samråd, som bedrivits. De i vissa av remissyttrandena förekommande uppräkningsarna av myndigheter, vilkas mening i skilda fall borde inhämtas, föranledde intet annat departementschefens uttalande, än att dessa frågor bör bedömas med hänsyn till omständigheterna i varje särskilt fall.

17 § i stadgan, i vilket författningsrum sammanförts bestämmelserna för alla planinstitut om kungörande, utställande m. m., föreskriver bl. a., att innan förslag till plan antages förslaget skall utställas till granskning under en tid av såvitt avser regionplan minst tre månader och i övriga fall minst tre veckor, att kungörelse om utställandet skall före den bestämda tidens början ske i den eller de tidningar, i vilka kommunala meddelanden för orten införes, att vid utställande av förslag till regionplan kopia och avskrift av förslaget skall översändas till bl. a. av frågan berörda centrala myndigheter ävensom, där så finnes lämpligt, till annan som beröres av förslaget, därvid skall bestämmas viss tid, minst tre månader efter delfåendet, inom vilken vederbörande äger att inkomma med yttrande över förslaget, att vid utställande av förslag till generalplan, som helt eller delvis skall fastställas, eller till stadsplan eller byggnadsplan, skall före ingången av den tid, som bestämts för förslagets granskning, med posten under rekommendation eller eljest bevisligen avsändas skriftlig underrättelse om innehållet i den utfärdade kungörelsen till varje känd och inom riket boende markägare som beröres av frågan och icke skriftligen godkänt förslaget, beträffande generalplaneförslag dock endast till de sakägare, som beröres av fastställelsen, samt att vid utställande av förslag till generalplan, som skall helt eller delvis fastställas, till stadsplan eller till byggnadsplan ett exemplar av förslaget skall tillställas kyrkorådet, där så finnes erforderligt.

Sistnämnda föreskrift — som icke återfinnes i det förslag av 1951 års byggnadsutredning vilket legat till grund för 1959 års byggnadslagstiftning — föranleddes av en skrivelse till Kungl. Maj:t av 1957 års kyrkomöte. I anledning av en vid kyrkomötet väckt motion hade mötets första tillfälliga utskott, dit motionen hänvisats, i sitt betänkande (nr 3) till behandling upptagit vissa frågor om underrättelse till kyrklig myndighet om ärenden rörande planläggning. Utskottet hade därvid framhållit bl. a., att 17 § 4 mom. i byggnadsutredningens förslag till ny byggnadsstadga borde kom-

pletteras med en föreskrift att ett exemplar av upprättade planförslag skulle tillställas kyrkorådet i den eller de församlingar, inom vilken det område, som omfattades av planförslaget, vore beläget. På hemställan av utskottet anhöll kyrkomötet i sin skrivelse, att nämnda uttalande av utskottet måtte beaktas av Kungl. Maj:t vid stadgans slutliga utformning. *Departementschefen* yttrade härom i propositionen.

Vad beträffar kyrkomötets framställning om delgivning av upprättade planförslag med kyrkliga myndigheter vill jag erinra om att planläggningsverksamheten har en mycket betydande omfattning och att endast en försvinnande liten del av planmaterialet kan tänkas vara av intresse ur de synpunkter, som kyrkliga myndigheter har att bevaka. En allmän skyldighet för byggnadsnämnden att tillställa kyrkorådet eller annan kyrklig myndighet avskrift av upprättade planförslag skulle därför framstå som opraktisk och föga ägnad att tillgodose de kyrkliga myndigheternas intresse. Jag biträder i princip det syfte, som kyrkomötets framställning avser att tillgodose, men förutskickar, att en kraftig gallring måste ske av det material, som tillställs de kyrkliga myndigheterna. Lämpligast torde vara att det överlåtes åt byggnadsnämnden att bedöma, vilka planärenden som kan tänkas vara av intresse ur kyrklig synpunkt. I enlighet härmed förordar jag, att i paragrafen inflyter en bestämmelse om att byggnadsnämnden, där så finnes erforderligt, skall i samband med utställandet av planförslag tillställa kyrkorådet avskrift av förslaget.

Utskottet

En genomgående princip vid tillkomsten av den nya byggnadsstadgan kan sägas ha varit, att man velat undvika sådana detaljföreskrifter, som skulle medföra att bestämmelserna alltför snabbt föråldras. I enlighet härmed har i vissa fall, där nu gällande byggnadsstadga innehåller en uppräkningslista av myndigheter och intressenter som skall eller bör höras, i den nya stadgan intagits mera allmänt hållna bestämmelser. Motionen syftar icke till någon ändring i dessa bestämmelser. Motionärerna menar emellertid, att de anvisningar som byggnadsstyrelsen jämlikt 76 § 2 mom. i 1959 års byggnadsstadga har utfärdat angående stadgans tillämpning bör innehålla en uppmaning till byggnadsnämnderna att tillse, att de kyrkliga myndigheterna regelmässigt beredes tillfälle yttra sig över upprättade planförslag. Det kan här anmärkas, att sådana anvisningar — i motsats till de föreskrifter av i huvudsak teknisk karaktär som byggnadsstyrelsen har utfärdat enligt 1 mom. samma författningsrum — icke erfordrar Kungl. Maj:ts överprövning och icke får bindande karaktär.

Inom byggnadsstyrelsen pågår för närvarande enligt vad utskottet inhämtat utarbetande av sådana föreskrifter som enligt vad nyss sagts är av i huvudsak teknisk art. I avvaktan på att detta arbete slutförts anstår tills

vidare utfärdandet av övriga råd och anvisningar för tillämpning av den nya byggnadsstadgan.

Utskottet delar motionärernas uppfattning om det angelägna i att vid planläggning mark reserveras för kyrkliga ändamål. En föreskrift eller rekommendation att alla planförslag skall tillställas kyrklig myndighet synes emellertid opraktisk och torde icke vara erforderlig för det med motionerna avsedda syftet. En liknande uppfattning uttalades, som framgår av den tidigare redogörelsen, av föredragande departementschefen vid byggnadsstadgans tillkomst. Då — med avsteg från vad som enligt vad ovan sagts eljest kan sägas ha gällt vid utformande av den nya byggnadsstadgan — i 17 § särskilt angivits, att i samband med utställandet av planförslag kyrkorådet där så erfordras skall tillställas avskrift av förslaget, synes därmed ha skapats en tillfredsställande garanti för att de kyrkliga myndigheternas intresse tillgodoses i det hänseende motionärerna åsyftar. I förarbetena till den nya lagstiftningen har vidare i flera sammanhang betonats vikten av att samråd i planärenden äger rum med de myndigheter som kan beröras av planläggningen. Att så sker står alltså i överensstämmelse jämväl med de allmänna principer som sålunda ligger till grund för lagstiftningen.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att motionerna I: 466 och II: 569 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 29 mars 1960

På tredje lagutskottets vägnar:

HUGO OSVALD

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Osvald, Lindahl, Grym, Kristiansson, Alexanderson, Schött, Wirmark och Ernst Olsson*;

från andra kammaren: herr Johansson i Torp, fru Torbrink*, herrar Munktell, Bengtsson i Halmstad, Nyberg, Svenning*, Grebäck och Bengtsson i Göteborg*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.